

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1952

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΜΕΓΑ

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ εἰς προσωπικὸν ἑλλείψεις, αἱ προσελθούσαι ἐκ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἄρσεως τῆς ἀποσπάσεως τοῦ καθηγητοῦ Δ. Οἰκονομίδου καὶ τῶν μουσικῶν Σπ. Σκιαδαρέση καὶ Σπ. Περιστέρη, ἐπληρώθησαν διατεθέντων τούτων ἀπὸ τοῦ τέλους Ἰανουαρίου καὶ πάλιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχείου. Ἐπανεληθόντος δὲ τὴν 15 Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ συντάκτου Δ. Πετροπούλου ἐκ τῆς ἐν Παρισίοις τριετοῦς μετεκπαιδεύσεως αὐτοῦ, αἱ εἰς συντακτικὸν προσωπικὸν δυνάμεις τοῦ Ἀρχείου συνεπληρώθησαν, ἀλλὰ παραμένοντες εἰσέτι κεναὶ αἱ δύο ὀργανικαὶ θέσεις γραφέων.

Πρὸς πλουτισμὸν τῆς συλλογῆς τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾠμάτων καὶ διάσφαι τῶν μελωδιῶν αὐτῶν ἐνηργήθη ἡ ἐπιτολὴ τοῦ Μητροπολίτου Κληροδοτήματος μηνιαία ἀποστολὴ εἰς Δοτ. Μακεδονίαν, ἣτις ἀνετέθη εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἀρχείου καὶ τὸν μουσικὸν Σπ. Περιστέρη. Οὗτοι ἐργασθέντες τὸν μῆνα Σεπτέμβριον ἐν Σιατίστῃ καὶ Καστορίᾳ ἀπετύπωσαν διὰ τοῦ φωνοληπτικοῦ ἡμῶν μηχανήματος Telefunken 220 δημοτικὰ ᾠσματα, ἥτοι 160 παρὰ τραγουδιστῶν ἐκ Σιατίστης, 40 ἐκ Καστορίας, 12 ἐκ Βογατσικοῦ καὶ 8 ἐξ Ἀργους Ὁρεστικοῦ. Συγχρόνως ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου ἐμελέτησεν ἐν Κοζάνῃ, Σιατίστῃ καὶ Καστορίᾳ τὴν λαϊκὴν ἀρχιτεκτονικὴν σχεδιάσας ἐξ ἰδίων αὐτοῦ καταμετρήσεων 41 κατόψεις οἰκῶν. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῶν κενῶν, τὰ ὅποια παρουσιάζει ἡ παράδοσις τῶν ἀκριτικῶν καὶ ἐν γένει τῶν διηγηματικῶν ᾠμάτων, ἀνετέθη εἰδικὴ ἀποστολὴ εἰς τὸν συντάκτην Δ. Πετρόπουλον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα περιοδείας πρὸς συναφεῖς λαογραφικοὺς σκοποὺς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Hartford τῆς Ἀμερικῆς Trinity College κ. Δημ. Νοτοπούλου. Κατὰ τὴν μετὰ τὰς αὐτῶν εἰς Ἀκαρνανίαν καὶ Ἡπειρον κατεγράφησαν ὑπὸ μὲν τοῦ κ. Νοτοπούλου ἐπὶ φωνοταινίων αἱ μελωδίαὶ 27 δημοτικῶν ᾠμάτων, ὑπὸ δὲ τοῦ κ. Πετροπούλου κατηρτίσθη συλλογὴ ἐξ 80 ᾠμάτων.

Πρὸς καθοδήγησιν τῶν δημοδιδασκάλων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ καταγίνωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐθίμων τοῦ λαοῦ ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς ἐπιθεωρητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων 3.000 ἀντιτύπων τῶν Ζητημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Λαο-

γραφίας, τῶν συνταχθέντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς κατὰ τὴν κρίσιν των μᾶλλον ἐνδεδειγμένους ἐκ τῶν δημοδιδασκάλων εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἐχομεν δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἱ προερχόμενοι ἐκ τῶν σπλάγχων τοῦ λαοῦ, θὰ εἰσακούσωσι τὴν ἔκκλησιν τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὴν σύστασιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ θὰ συνεργασθῶσι μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν συστηματικὴν ἔρευναν τῆς λαογραφίας τῆς Πατρίδος. Αἱ πρῶται συλλογαί, 19 τὸν ἀριθμὸν ἐκ σελίδων 959, ὧν 8 ἐκ μόνης τῆς εκπαιδευτικῆς περιφερείας Μαντινείας, ἀποτελοῦν εὐόωνον ἀπαρχήν.

Εἰς τὸν πλουτισμὸν τῶν συλλογῶν τοῦ Ἀρχείου συμβάλλει καὶ τὸ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Λαογραφικὸν Φροντιστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 58 συλλογαί ἐκ σελίδων 760, αἵτινες κατετέθησαν εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον. Πρὸς τούτοις 7 χειρόγραφα ἐδωρήθησαν ὑπὸ φίλων τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου. Ἐκ τούτων ἐν (ἀριθ. 1686 Α—Ε) ἐκ σελ. 217, περιέχον πλουσίαν συλλογὴν παροιμιῶν ἐξ Ἀχαιοῦ Θεῶν τῆς Κεφαλληνίας, ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς κ. Μαρίας Κάτε Λιβιεράτου, τῇ δὲ λοιπῇ ὑπὸ τῶν κ. Δ. Οἰκονομίδου, Γ. Μέγα καὶ τῶν δ/ίδων Γ. Ταρσούλη καὶ Λαοαγιάνη. Κατὰ ταῦτα εἰσῆλθον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸ Ἀρχεῖον ἐν ὅλῳ 84 χειρόγραφα ἐκ 2306 σελίδων (ἐναντι 54 χειρογράφων ἐκ σελίδων 2475 τοῦ παρελθόντος ἔτους), καταγραφέντα ὑπ' ἀριθμὸν 1686—1769. Ἡ περιεχομένη εἰς αὐτὰ ἔφη εἶναι: ᾠσματα 592, δίστιχα 412, παροιμίαι 6200, παραμῦθια 10, παραδόσεις 2, αἰνίγματα 113 καὶ ποικίλη ἄλλη ὕλη, ἀναφερομένη εἰς τὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἰς ἀποδελτιωτικὴν ἐργασίαν ἡσχολήθη μόνον ὁ συντάκτης Δ. Οἰκονομίδης ἀποδελτιώσας 8 χειρόγραφα ἐκ σελίδων 675 (ὑπ' ἀριθμὸν 747. 787. 788. 789. 1475. 1588. 1612 καὶ 1665 Α—Δ) καὶ σταχυολογήσας ἐξ αὐτῶν ᾠσματα 430, δίστιχα 13, παροιμίας 173, παραμῦθια 26, αἰνίγματα 90, παιδιὰς 11, εὐχὰς 93, ὀνόματα 182 καὶ ποικίλην ἄλλην λαογραφικὴν ὕλην.

Οἱ λοιποὶ συντάκται κατέγιναν εἰς τὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῆς συγκομισθείσης ὕλης. Κατετάχθησαν δημοτικὰ ᾠσματα 2040 (ἐναντι 1077 τοῦ παρελθόντος ἔτους), ἥτοι 475 ὑπὸ τῆς Μ. Ἰωαννίδου, 1481 ὑπὸ τοῦ Γ. Σπυριδάκη, 53 ὑπὸ τοῦ Κ. Ρωμαίου καὶ 31 ὑπὸ τοῦ Δ. Πετροπούλου, ὅστις ἡσχολήθη καὶ εἰς τὸν ὑπομνηματισμὸν τῶν ἐκλεγέντων διὰ τὸ παρασκευαζόμενον ἀπάνθισμα ἱστορικῶν ᾠσμάτων. Εἰς τὸν ἔλεγχον δὲ τῆς γενομένης ἐκλογῆς κατέγινεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου. Προσέτι κατετάχθησαν συστηματικῶς 23.289 παροιμίαι (ἐναντι 21.600 τοῦ παρελθόντος ἔτους) ὑπὸ τοῦ συντάκτου Δ. Λουκάτου.

Εἰς τὴν Ἐθνικὴν Μουσικὴν Συλλογὴν συνεχίσθη ὑπὸ τῶν μουσικῶν Σπ.

Σκιαδαρέση καὶ Σπ. Περιστέρη ἡ μεταγραφὴ δημοτικῶν ᾠσμάτων ἐκ τῆς βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν, μεταγραφέντων 396 ᾠσμάτων, ἤρξατο δὲ καὶ ἡ καταγραφὴ τῶν ἐπὶ δίσκων ἀποτυπωμένων μελωδιῶν τῆς λαϊκῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπερατώθη ἡ ἐκδοσις τοῦ 6ου τόμου τῆς Ἑπετηρίδος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῶν ἐτῶν 1950 - 1952.

Χρησιν τῶν συλλογῶν τοῦ Ἀρχείου ἔκαμαν διὰ τὰς μελέτας των αἱ δ/ίδες Γ. Ταρσοῦλη καὶ Ἑλένη Λαζαρίδου, ἡ κ. Καμαρινέα - Rosenthal, ἡ κ. Καλλιόπη Μουσαίου - Μπουγιούκου, ὁ κ. Bouvier καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Νοτόπουλος.

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Ἀρχείου εἰσῆχθησαν 77 βιβλία καὶ φυλλάδια (ἐναντι 195 τοῦ προηγουμένου ἔτους), καταγραφέντα εἰς τὸ Βιβλίον Εἰσαγωγῆς ὑπ' ἀριθμὸν 1992 - 2069. Ἐκ τούτων 15 προέρχονται ἐξ ἀνταλλαγῆς τῆς «Ἑπετηρίδος» πρὸς ξένα καὶ ἡμέτερα λαογραφικὰ περιοδικά, 5 ἐξ ἀγορᾶς, 5 ἐκ προσφορᾶς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ δωρεῶν: ἐδώρησαν ἡμῖν τὰς ἐκδόσεις των ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, ἡ Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν, ἡ Ἑταιρεία Κυπριακῶν Σπουδῶν, ἡ Ἑπιτροπὴ Κυθωνικῶν, ὁ Δῆμος Κοζάνης καὶ οἱ ἐκδότες τῆς Ποντιακῆς Ἑστίας, τοῦ Ποντιακοῦ Θεάτρου, τῆς Ἑλληνικῆς Κύπρου, τοῦ Συνεταιριστοῦ τῶν Κυπριακῶν Γραμμάτων, τοῦ Πάνα, ὡς καὶ οἱ κύριοι: Κ. Ἀμαντὸς 5, Γ. Καζαβῆς 4, Δ. Οἰκονομάδης 3, Παρ. Μηλιόπουλος 2, Γ. Μέγας 2, Γ. Σπυριδάκης 2, Κ. Χασιδάκης 2, Δ. Μπαλάνος 1, Ἀλ. Οἰκονόμου 1, Κ. Κακούρη 1, Χρ. Ἐνισλείδης 1, Στ. Κυριακίδης 1, Ἰ. Καλλέρης 1, Δ. Λουκάτος 1, Δ. Πετρόπουλος 1, Σπ. Περιστέρης 1, Μ. Λαγουνδάκη 1, Φ. Σαρεγιάννη 1, Στρατῆς Κολαξιβέλης 1.

Μέγα ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀρχείου ἀποτελεῖ ἡ ἀπὸ πέντε ἐτῶν χρονολογουμένη παντελὴς ἑλλειψις γραφέων, ἥτις δυσχεραίνει τὸ ἔργον τῆς ἀποδελτιώσεως καὶ κατατάξεως τῆς συγκομισθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖφ ὕλης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1952

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου
Καθηγητὴς Γ. Α. ΜΕΓΑΣ